

Gminny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Komprachcicach na lata 2012 – 2014

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do wspierania rodziny i do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Podstawy prawne:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011 r., Nr 149, poz. 887) - *dalej zwaną ustawą o wspieraniu rodziny*,
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.) - *dalej zwaną ustawą o pomocy społecznej* ,
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) - *dalej zwaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*,
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.) - *dalej zwaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości*,
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.) - *dalej zwaną ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii*.

DIAGNOZA SPOŁECZNA

W 2011r Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Komprachcicach objął szeroko rozumianym wsparciem 292 rodziny, w tym niepełnych 29, zaś wielodzietnych 25, w których wychowywało się 266 dzieci. Rodziny te dotknięte są ubóstwem, które generuje występowanie patologii społecznej.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Rejonowej Służby Sądowej w Opolu wynika, iż w 2011r na terenie Komprachcic kuratorzy pełnili 11 nadzorów. W liczbie tej zawiera się 11 nadzorów orzeczonych nad nieletnimi, którzy wykazują przejawy demoralizacji bądź dopuścili się popełnienia czynów karalnych.

U wielu rodzin objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniedbywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno – bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego, specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W gminie Komprachcice w 2011r. 11 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych mieszkających na terenie gminy, w tym:

- 3 dzieci w 3 rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- 5 dzieci w 3 rodzinach niezawodowych,
- 3 dzieci w 1 rodzinie zawodowej.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej, dalej zwany Programem, jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2012 – 2014. Jego kluczowym celem jest

stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo – wychowawczej, dzięki któremu zwiększą się szanse życiowe dzieci z zaniedbanych środowisk bez konieczności zrywania więzi z rodziną.

Pierwszym i priorytetowym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Najważniejsze z tych działań to:

1. edukowanie rodziców, poprzez dostarczenie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka,
2. wspieranie, m. in. poprzez poradnictwo,
3. konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem,
4. treningi umiejętności życiowych.

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

1. bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
2. mediacje i negocjacje dotyczące ich postępowania i korekty sytuacji,
3. pomoc doraźną tj.:
 - pomoc materialną,
 - napisanie podania, pisma, prośby itp.,
 - pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,
4. pomoc długofalową:
 - objęcie rodziny pomocą asystenta rodziny,
 - objęcie dziecka opieką przez placówkę wsparcia dziennego,
 - zorganizowanie indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych,
 - udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci,
 - wsparcie w postaci wolontariuszy

Drugim celem Programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja założeń przyjętych w

Programie pozwoli udzielić rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Dla skutecznego przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom Program opiera się na zasadach:

1. Podejmowania wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy.
2. Pracy z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym.
3. Szybkim działaniu nakierowanym na powrót dziecka do rodziny naturalnej.
4. Pracy z młodzieżą zapobiegająca ich wykluczeniu społecznemu.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Zadanie	Sposób realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
CEL 1: Zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej			
1. Tworzenie odpowiednich struktur oraz podejmowanie niejednorodnych działań wspierających rodziny z „grupy ryzyka”	1.1. Zatrudnienie asystentów rodzinnych w wymiarze 1/2 etatu. Jego zadaniem jest objęcie wsparciem do 10 rodzin, w tym rodzin niewydolnych, zagrożonych odebraniem dziecka do pieczy zastępczej oraz rodzin, których dzieci już są w pieczy zastępczej. Celem zadania jest wychowywanie się dziecka w prawidłowo funkcjonującej rodzinie naturalnej. Zwiększenie liczby asystentów rodzinnych do 1 etatu z chwilą zwiększającej się liczby rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny zgodnie z ustawą	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.2. Doskonalenie zawodowe pracowników instytucji i organizacji zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie. Celem zadania jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników służb zajmujących się pomocą dziecku i rodzinie poprzez ich udział w szkoleniach, kursach oraz warsztatach podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz prowadzenie superwizji.	<ul style="list-style-type: none"> • Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej • Wszystkie instytucje i organizacje zajmujące się pomocą dziecku i rodzinie 	2012-2014
	1.3. Pomoc wolontaryjna w postaci Starszego Przyjaciela. Celem działania jest wprowadzenie pozytywnych zmian w życiu dziecka z rodziny z „grupy ryzyka”. Ma na celu dostarczenie dziecku pozytywnych wzorców, wsparcie rodziny i odbudowę więzi rodzinnych.	Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.4. Prowadzenie warsztatów dla rodziców dzieci	Placówka	2012-2014

	sprawiających problemy wychowawcze. Celem spotkań jest podnoszenie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych.	Oświatowa	
	1.5. Praca edukacyjno - terapeutyczna z rodzicami, zagrożonymi ograniczeniem władzy rodzicielskiej poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Celem zadania jest wzmocnienie rodziny naturalnej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.6. Prowadzenie mediacji w sprawach rodzinnych. Celem działania jest poprawa relacji w rodzinie, dążenie do rozwiązania konfliktów rodzinnych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
2.Rozwój placówek wsparcia dziennego			
	2.1. Wsparcie świetlic środowiskowych. Celem działania jest objęcie specjalistycznym wsparciem jak największej liczby dzieci z rodzin z „grupy ryzyka”.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	2.2. Obozy terapeutyczne dla wychowanków placówek wsparcia dziennego. Celem zadania jest wzmocnienie i utrwalenie oddziaływań wychowawczo – terapeutycznych prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2012-2014
3.Wsparcie rodziny i dziecka z „grupy ryzyka” przez placówki oświatowe	3.1. Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny do przedszkoli .	Przedszkola z terenu gminy	2012-2014
	3.2. Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” przy organizacji wszelkich form wsparcia w szkole (kółka zainteresowań, zajęcia wyrównawcze oraz inne zajęcia organizowane przez szkołę).	Placówki Oświatowe	2012-2014
	3.3.Stała współpraca pedagogów szkolnych z innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi na rzecz wsparcia dziecka z rodziny „ z grupy ryzyka”.	Placówki Oświatowe	2012-2014
CEL 2:Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej			
1.Przygotowanie rodziny naturalnej do powrotu dziecka z pieczy zastępczej	1.1. Spisanie kontraktu asystenta z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego tymczasowo w jednej z form pieczy zastępczej na okres od 6 m-cy do 1 roku.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.2. Praca edukacyjno - terapeutyczna z rodzicami, którym czasowo ograniczono władzę rodzicielską poprzez umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej. Celem zadania jest poprawa funkcjonowania rodziny naturalnej w celu umożliwienia powrotu dziecka.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.3. Udzielanie pomocy rodzinie w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.4. Udzielenie pomocy w poszukiwaniu odpowiedniej pracy.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	1.5. Opiniowanie wniosków do sądu o powrót	Gminny Ośrodek	2012-2014

	dziecka do rodziny naturalnej.	Pomocy Społecznej	
2. Wspieranie rodziny naturalnej, do której powróciło dziecko z pieczy zastępczej	2.1. Działania wspierające rodzinę i dziecko wynikające z 1 celu niniejszego programu.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014
	2.2. Monitorowanie przez okres roku sytuacji dziecka, które wyrokiem sądu wróciło do rodziny naturalnej.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	2012-2014

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu gminy,
2. budżetu państwa,

EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja Programu będzie przebiegała poprzez zbieranie, analizę i interpretacje danych.

Wskaźnikami osiągnięcia celu pierwszego będzie:

- analiza porównawcza liczby wydanych w danym roku orzeczeń sądowych o umieszczeniu dzieci w instytucjonalnej oraz rodzinnej pieczy zastępczej oraz innych placówkach opieki całkowitej,
- analiza porównawcza liczby dzieci umieszczonych w zastępczych formach opieki,
- ilość placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci objęta ich wsparciem.

Wskaźnikami osiągnięcia celu drugiego będzie:

- analiza porównawcza liczby dzieci opuszczających w danym roku różne formy pieczy zastępczej,
- analiza porównawcza liczby rodzin naturalnych, do których powróciły dzieci z różnych form pieczy zastępczej.

Uzyskane tą drogą informacje pozwolą na ocenienie wartości Programu oraz pomogą w dalszym planowaniu, realizacji i rozwoju Programu. Ewaluacja ma znaczenie dla podmiotów realizujących Program. Podmioty realizujące sprawdzą w ten sposób efektywność i skuteczność przyjętych założeń.

Program ten jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.